

Migracje – szanse i zagrożenia

Temat: Migracje, przyczyny i konsekwencje, dyskusja na ten temat.

Autor: Jadwiga Jarosz

Poziom edukacyjny: brak

Przedmiot: edukacja obywatelska

Podstawa programowa: brak

Czas trwania: 2 x 45 minut

LEKCJA 1

1. Wstęp

⌚ 10 min

Zapytaj uczniów i uczennice, czy ktoś z nich ma doświadczenie migracji. Poglębiaj refleksję młodzieży, dopytując, czy ktoś przebywał za granicą (jak długo?), czy ktoś zna kogoś, kto wyemigrował (z jakiego powodu?).

Przeczytaj młodzieży cytaty:

Najnowsze badania paleontologiczne dowodzą, że cały świat natury od zarania życia na Ziemi wykazywał zadziwiającą ruchliwość przestrzenną; poszczególne gatunki roślin i zwierząt, jak również ludzie przemieszczali się nawet na niewyobrażalnie długie odległości. Te badania nasunęły amerykańskiej popularyzatorce nauki Sonii Shah (2020) myśl, że właściwym uzupełnieniem nazwy naszego gatunku – Homo sapiens – byłoby Homo migratio, człowiek migrujący, bowiem, jak się okazuje, „migrację mamy we krwi od zawsze”.¹

Zaproś uczniów i uczennice do udziału w lekcji, która będzie poświęcona migracji w ujęciu współczesnym. Zapowiedz klasie, że pozna kilka terminów z kręgu tego zagadnienia.

¹ Marek Okólski, Marta Anacka, Wykład 1. Migracje: pojęcia i metoda, W: 30 wykładów o migracjach, red. Magdalena Lesińska, Marek Okólski, wyd. 2, Warszawa 2025, s. 23.

2. Terminy związane z migracjami

⌚ 30 min

Rozwieś w kilku miejscach sali kartki A4 z hasłami:

- **emigrant, emigrantka**
- **imigrant, imigrantka**
- **uchodźca, uchodźczyni**
- **człowiek w drodze**
- **nielegalny imigrant**
- **migrant o nieustalonym statusie**
- ***homo viator***

Poproś uczniów i uczennice, aby, krążąc po sali, zastanawiali się nad różnicami w znaczeniu tych wyrażen. Zachęć do rozmów w małych grupkach (2-3-osobowych).

Po ok. 10 min podsumujcie na forum swoje spostrzeżenia.

Wyrażenia zapisane na kartkach mogą budzić różne skojarzenia. Opowiedzcie o nich.

Warto w razie potrzeby uzupełnić definicje tych pojęć:

- **emigrant, emigrantka** – osoba, która opuszcza miejsce zamieszkania w celu osiedlenia się w innym kraju.

Przykładowe odpowiedzi: poszukiwanie lepiej płatnej pracy (emigracja zarobkowa), wyjazd do rodziny, wymiana studencka, chęć poznania innej kultury, kuchni, krajobrazu, potrzeba wypoczynku w innej strefie klimatycznej, poszukiwanie bezpiecznego do życia miejsca (ucieczka przed wojną, prześladowaniami, skutkami klęski żywiołowej), miłość, itp.

Dbając o to, aby wypowiedzi były różnorodne, pogłębiasz refleksję młodzieży na temat przyczyn migracji. Zauważcie, jak różnorodne mogą być motywacje osób migrujących.

- **imigrant, imigrantka** – osoba, która przybywa z zagranicy w celu osiedlenia się lub na pobyt czasowy.
- **uchodźca, uchodźczyni** – osoba, która na skutek uzasadnionej obawy przed prześladowaniem z powodu swojej rasy, religii, narodowości, przynależności do określonej grupy społecznej lub z powodu przekonań politycznych przebywa poza granicami państwa, którego jest obywatelem.²
- **człowiek w drodze** – nieformalne określenie na człowieka, którego jedną z cech jest to, że się stale przemieszcza.

² Urząd do Spraw Cudzoziemców - <https://www.gov.pl/web/udsc/kto-moze-zlozyc-wniosek-o-udzielenie-ochrony-miedzynarodowej>2 (dostęp dnia 31.07.2025 r.)

- **nielegalny imigrant** – nieformalne określenie osoby, która nielegalnie przekroczyła granicę kraju i przebywa na jego terenie niezgodnie z przepisami regulującymi pobyt cudzoziemców na terytorium tego kraju.

Zwróć uwagę młodzieży na to, że to określenie zakłada, że jakaś osoba jest nielegalna. Czy człowiek może być nielegalny? Wiele osób i organizacji zwraca uwagę na to, że to określenie ma charakter odczłowieczający (dehumanizujący). Poszukajcie wspólnie bardziej wrażliwego określenia (np. imigrant nielegalnie przekraczający granicę, imigrant nielegalnie przebywający w kraju).

- **migrant o nieustalonym statusie** – osoba, która nie posiada jednoznacznie określonego lub potwierdzonego stanu prawnego, dotyczącego np. obywatelstwa.
- **homo viator** (łac. człowiek w drodze) – topos w kulturze europejskiej opisujący życie człowieka jako wędrówkę, podróż (w wymiarze fizycznym, ale też duchowym). Przykłady: Odyseusz (mitologia grecka), wędrówka Izraelitów

2. Zadanie praktyczne do wykonania w domu 5 min

Poproś uczniów i uczennice, aby przez najbliższy tydzień zwrócili uwagę na przekazy medialne dotyczące imigrantów w Polsce. Niech uważnie prześledzą wpisy w mediach społecznościowych. Uwrażliw ich na to, że pod tymi treściami kryją się historie konkretnych osób. Na następnej lekcji podzielicie się swoimi obserwacjami.

LEKCJA 2

1. Wstęp 5 min

Przypomnij klasie, że na ostatniej lekcji rozpoczęliście temat związany z migracjami, zdefiniowaliście kilka terminów – formalnych i potocznych. Na drugiej lekcji z tego cyklu przyjrzyście się nastrojom społecznym, które towarzyszą tematowi migracji. Pomocne będą w tym obserwacje, które młodzież miała wykonać w ramach ćwiczenia praktycznego po lekcji (analiza przekazów medialnych dotyczących migrantów i migrantek). Na lekcji będzie czas na dyskusję, w czasie której będziecie ćwiczyć umiejętność wyrażania własnej opinii.

2. Skojarzenia ze słowem „migracja”

⌚ 10 min

Podziel klasę na 5-osobowe grupy. Poproś o zapisanie na kartce skojarzeń ze słowem „migracja”. Zachęć grupy, aby zapisywały skojarzenia bez oceniania ich. Poproś młodzież, aby wykorzystała obserwacje przekazów medialnych, z którymi zetknęła się, wykonując zadanie z poprzedniej lekcji.

Prawdopodobne skojarzenia: wędrówka, granica, obawa, ucieczka, nadzieja, niepokój, integracja, asymilacja, wielokulturowość, poczucie zagrożenia, wojna, lepsze życie, praca, podróż, Ruch Obrony Granic, Grupa Granica, ale także określenia obraźliwe, a nawet wulgarne.

Niech grupy odczytają skojarzenia. Zapisujcie je na tablicy. Zastanówcie się wspólnie, czy na tablicy widnieją jakieś skojarzenia, które mają charakter dehumanizujący. Zaproponuj wykreślenie ich (wciąż pozostają na tablicy jako świadectwo wyobrażenia części społeczeństwa o imigrantach i imigrantkach, jednak, przekreślając je, zaznaczacie je jako niewłaściwe do opisywania człowieka).

3. Dyskusja ⌚ 25 min

W zależności od charakteru skojarzeń zapisanych na tablicy poprowadź dyskusję na temat nastrojów społecznych, jakie budzi temat migracji. Dyskusja ma charakter otwartej wymiany myśli, nazwania emocji, ale też wywołania refleksji na temat źródeł wiedzy.

Skąd tak duże rozbieżności w postrzeganiu osób migrujących? (W przypadku wyraźnej dominacji negatywnych skojarzeń: **Skąd tak dużo obaw związanych z migracjami?**)

Temat migracji jest chętnie wykorzystywany przez polityków i polityczki, a tym samym przez media. Pojawiają się opowieści o bardzo dużej liczbie imigrantów i imigrantek, którzy w sposób niekontrolowany przedostają się na terytorium Unii Europejskiej. Straszy się wzrostem przestępczości, aktami terrorystycznymi, rozprzestrzenianiem chorób, kosztami ekonomicznymi. Z drugiej strony znane są głosy osób i organizacji, które w imigrantach i imigrantkach widzą korzyści ekonomiczne (rozwój gospodarczy), zwracają uwagę na potrzebę solidarności. Widzą w różnorodności kulturowej wartość.³

Rozdaj młodzieży skserowany cytat z załącznika nr 1.

Jakie zagrożenie wiąże się z sytuacją, w której problem społeczny staje się problemem politycznym? Kto zyskuje na podsycaniu społecznych lęków?

³ Pszczółkowska Dominika, Wykład 13. Media jako (od)twórcy dyskursu o migrantach, w: 30 wykładów o migracjach, red.: Magdalena Lesińska, Marek Okólski, wyd. 2, Warszawa 2025, s. 253-254.

Jaką rolę w zdobywaniu wiedzy o migrantach i migrantkach odgrywają media (w tym społecznościowe)?

Rozdaj młodzieży kopie załącznika nr 2 – Dezinformacja jako zjawisko społeczne, które wykorzystuje Rosja.

Pozwól uczniom i uczennicom skomentować przeczytany tekst. Zwróćcie uwagę na to, że wzbudzanie lęków przed Obcym (wrogiem) jest starą taktyką polityczną. Obecnie wiele osób czerpie wiedzę o świecie z mediów społecznościowych, które są wykorzystywane do zbijania kapitału politycznego i polaryzacji społeczeństwa (podziału według skrajnych poglądów i postaw).

Skąd czerpicie wiedzę o imigrantach i imigrantkach. Czy znacie cudzoziemców z kontaktu bezpośredniego, czy z opowieści innych osób albo materiałów udostępnianych w internecie?

Zauważcie, że zdobywanie wiedzy opartej na faktach, danych, statystykach wymaga wysiłku, a czasami gotowości na to, dostrzeże się złożoność problemu bez prostego rozwiązania.

Rozdaj wydrukowany i skopiowany załącznik nr 3 – fragment raportu *Wpływ napływu migrantów z Ukrainy na polską gospodarkę. Podsumowanie stanu wiedzy*⁴. Poproś młodzież, aby w parach przeanalizowała dane, które zostały ujęte w tabeli, a następnie sformułowała wnioski z analizy.

Wsparcie dla nauczyciela/-ki: na stronie 12. raportu znajdziesz częściową analizę danych z tabeli (załącznik nr 3):

https://www.bgk.pl/files/public/Raporty/20250310_Wp%C5%82yw_imigrant%C3%B3w_z_Ukrainy_na_polsk%C4%85_gospodark%C4%99_FINAL.pdf

Jakie wyzwania stoją przed osobą, która decyduje się wyemigrować ze swojego kraju?

Prawdopodobne odpowiedzi: trudności w komunikacji (szczególnie przy braku znajomości języka), ryzyko związane z bezpieczeństwem w czasie podróży (szczególnie w przypadku osób uciekających przed zagrożeniem, szukających azylu), tęsknota za ojczyzną, rodziną, trudności związane z nieznaną nową kulturą, prawa, prawdopodobieństwo utraty pozycji społecznej itd.

⁴ Wpływ napływu migrantów z Ukrainy na polską gospodarkę. Podsumowanie stanu wiedzy, Departament Badań i Analiz, marzec 2025, s. 12 – https://www.bgk.pl/files/public/Raporty/20250310_Wp%C5%82yw_imigrant%C3%B3w_z_Ukrainy_na_polsk%C4%85_gospodark%C4%99_FINAL.pdf (dostęp dnia 30.07.2025 r.).

Jakie wyzwania stoją przed społeczeństwem, które przyjmuje migrantów i migrantki?

Prawdopodobne odpowiedzi: trudność kontrolowania tego, kto przekracza granicę (znajomość historii i zamiarów tych osób), koszt ekonomiczny związany z przygotowaniem i utrzymaniem sprawnego i skutecznego systemu kontroli przygranicznej i opieki nad imigrantami i imigrantkami, którzy tej pomocy potrzebują (dzieci, kobiety w ciąży, osoby starsze, chore), wysiłek związany z mądrą polityką zarządzania wielokulturowością itd.

Co może zyskać społeczeństwo, które przyjmuje imigrantów i imigrantki?

Prawdopodobne odpowiedzi: poczucie solidarności, nowych sąsiadów/sąsiadki, przyjaciół/przyjaciółki, specjalistów/specjalistki, pracowników fizycznych /pracownice fizyczne, moralny spokój, inspiracje kulinarne, modowe, kulturowe, wzrost PKB – Produktu Krajowego Brutto (znaczna część imigrantów i imigrantek pracuje i płaci podatki, napędza gospodarkę) itd.

 Rozdaj klasie wydrukowany i skopiowany załącznik nr 4 – fragment raportu *Wpływ napływu migrantów z Ukrainy na polską gospodarkę. Podsumowanie stanu wiedzy*⁵. Poproś osoby w klasie, aby indywidualnie zapoznały się z tekstem, a następnie wskazały tezę artykułu (Teza: Aby utrzymać wskaźnik obciążenia demograficznego w Polsce na obecnym poziomie, powinniśmy przyjąć w ciągu najbliższych 10 lat 2,6 mln imigrantów). Zachęć do podzielenia się przemyśleniami na ten temat.

Współczynnik obciążenia demograficznego – stosunek liczby dzieci (0-14 lat) i osób w starszym wieku (65 i więcej lat) do liczby osób w wieku 15-64 lata⁶.

Jakie warunki musiałyby zostać spełnione, aby osoby obawiające się obecności migrantów i imigrantek, czuły się bezpieczniej?

Prawdopodobne odpowiedzi: skuteczna kontrola na granicy (umożliwiająca rozpoznanie historii i zamiarów imigrantów i imigrantek, a także monitorująca liczbę osób przybywających); asymilacja/integracja; przybysze powinni nauczyć się języka polskiego; polskich zwyczajów, powinni przestrzegać polskiego prawa; brak tych osób w kraju itd.

⁵ Wpływ napływu migrantów z Ukrainy na polską gospodarkę. Podsumowanie stanu wiedzy, Departament Badań i Analiz, marzec 2025, s. 12 – https://www.bgk.pl/files/public/Raporty/20250310_Wp%C5%82yw_imigrant%C3%B3w_z_Ukrainy_na_polsk%C4%85_gospodark%C4%99_FINAL.pdf (dostęp dnia 30.07.2025 r.).

⁶ Za: Główny Urząd Statystyczny – <https://stat.gov.pl/metainformacje/slownik-pojec/pojecia-stosowane-w-statystyce-publicznej/3953,pojecie.html> (dostęp 31.07.2025 r.).

W Polsce planuje się otwarcie Centrów Integracji Cudzoziemców. Podkreśl, że ich rolą ma być pomoc w nauce języka polskiego, wsparcie w zakresie znajomości przepisów prawnych, kultury⁷. Nieprawdą jest, że ośrodki te mają sprowadzać cudzoziemców do Polski i oferować im zakwaterowanie.

Zapytaj młodzież, jak rozumie pojęcie „integracja”? Czym różni się „integracja” od „asymilacji”.

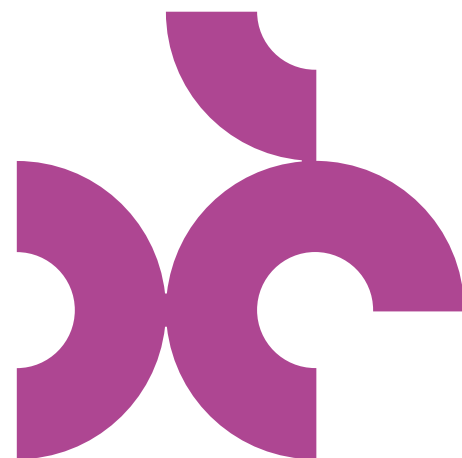
Zaproponuj klasie zapoznanie się z uwagami na temat różnicy między integracją i asymilacją, które sformułowały panie: prof. Halina Grzymała Moszczyńska i dr Maria Baran (załącznik nr 5).

Upewnij się, że młodzież dostrzega, że integracja jest procesem dwustronnym, w którym obie strony się zmieniają i uczą, podczas gdy asymilacja to jednostronne dostosowanie się do kultury większościowej (asymilacja zakłada, że imigranci i imigrantki porzucają swoją kulturę).

4. Podsumowanie 5 min

Podziękuj klasie za uważne przyglądanie się zjawisku migracji. Jest ono złożone ze względu na zróżnicowane przyczyny i konsekwencje. W ostatnich 10 latach temat ten jest szczególnie często obecny w polityce, co wywołuje silne emocje. Te z kolei nie służą rzeczowej analizie sytuacji i podejmowaniu mądrych decyzji. Mnogość informacji dostępnych w internecie sprawia, że często trudno osądzić, co jest prawdą, a co dezinformacją. Poleć młodzieży strony internetowe, które mogą stanowić źródło rzeczowej wiedzy, np.

- Urząd do Spraw Cudzoziemców / <https://www.gov.pl/web/udsc>
- Demagog – organizacja factcheckingowa / <https://demagog.org.pl/>

⁷ <https://www.gov.pl/web/uw-zachodniopomorski/centra-integracji-cudzoziemcow---fakty-i-mity> (dostęp dnia 31.07.2025 r.).

Cele lekcji

- uczeń/uczennica zna pojęcia związane z migracją;
- uczeń/uczennica potrafi zweryfikować fakty i analizować opinie na temat imigrantów i imigrantek wyrażane w debacie publicznej;
- uczeń/uczennica potrafi sformułować swoje stanowisko na temat zagrożeń i szans związanych z przyjmowaniem imigrantów i imigrantek;
- uczeń/uczennica potrafi dyskutować z poszanowaniem odmiennego zdania rozmówcy/rozmówczyni;
- uczeń/uczennica wie, gdzie szukać w internecie informacji na temat migracji.

Środki dydaktyczne potrzebne do przeprowadzenia zajęć:

- **7 kartek w formacie a4 z**
 - emigrant, emigrantka
 - imigrant, imigrantka
 - uchodźca, uchodźczyni
 - człowiek w drodze
 - nielegalny imigrant
 - migrant o nieustalonym statusie
 - homo viator
- **załączniki nr 1-5 – wydrukowane i skserowane dla każdego ucznia/uczennicy**

Związek z podstawą programową:

Dział VII. Świat globalnych zależności

Wymagania fakultatywne. Uczeń:

1) ocenia przytaczane w debacie publicznej argumenty na temat konsekwencji ruchów migracyjnych na świecie oraz weryfikuje fakty i analizuje opinie na ten temat, a także formułuje swoje stanowisko i podejmuje dyskusję

Wśród części społeczeństw migracje budzą niepokój, lęk, poczucie zagrożenia, wywołują obawy co do przyszłości, poczucie marginalizacji oraz frustrację. Są postrzegane jako problem społeczny sam w sobie oraz jako przyczyna innych problemów społecznych i wyzwanie dla bezpieczeństwa, a sposobu ich rozwiązania upatruje się m.in. w podejmowaniu działań zbiorowych na rzecz zapobieżenia owym migracjom. W przypadku migracji nastąpiło także zjawisko, o którym wspomina Janusz Sztumski, tj. przekształcenia problemów społecznych w problemy polityczne czyli takie, które „okażą się przydatne w walce prowadzonej przez istniejące ugrupowania polityczne”.

Elżbieta Szyszlak, Współczesne ruchy antyimigranckie w Polsce w kontekście kryzysu uchodźczego i migracyjnego. Zarys problematyki, s. 404

<https://www.studiapolitologiczne.pl/Wspolczesne-ruchy-antyimigracyjne-w-Polsce-nw-kontekscie-kryzysow-uchodzczego-ni,168531,0,1.html> (dostęp 31.07.2025 r.).

Lęk i zaburzone poczucie bezpieczeństwa były wykorzystywane przez propagandę od zawsze, a jej narzędzia – dezinformacja, mowa nienawiści, wskazywanie wroga, którego wystarczy pokonać, aby poczuć się bezpiecznym, służyły autorytarnym rządóm, lideróm politycznym i przywódcom grup etnicznych czy wyznaniowych na całym świecie. W obecnych czasach zarówno polityka, jak i wojna wykorzystują dezinformację w swoich celach: dla powiększania władzy, dla podważenia pozycji i postaw oponentów, dla wywołania strachu, dla osłabienia woli walki albo woli kultywowania i pilnowania wartości, w rezultacie – dla społecznej polaryzacji. (...)

Funkcjonowanie w świecie, którego się nie rozumie, wywołuje bowiem poczucie lęku, ponieważ tracimy wówczas poczucie kontroli nad własnym życiem.

Michał Boni i in., Dezinformacja i cyberbezpieczeństwo, w: Gościnna Polska 2022+. Jak mądrze wesprzeć Polskę i Polaków w pomocy osobóm uciekającym przed wojną w Ukrainie?, pod red. Macieja Bukowskiego i Macieja Duszczyka, Warszawa 2022, s. 122.

<https://wise-europa.eu/wp-content/uploads/2024/05/Raport-Goscinna-Polska-2022.pdf>

(dostęp 31.07.2025 r.).

Tab. 1. Podstawowe statystyki dotyczące migrantów z Ukrainy na polskim rynku pracy

		Imigranci ukraińscy (przed 2022 r.)	Uchodźcy z Ukrainy (po 2022 r.)	Społeczeństwo Polski
	Aktywni zawodowo	96-99 proc.	70-80 proc.	58,6 proc.
	Pracujący	91-93 proc.	53-71 proc.	56,9 proc.
	Stopa bezrobocia	5 proc.	22-26 proc.	2,9 proc.
	Odsetek kobiet	40-54 proc.	67-80 proc.	51,7 proc
	Znajomość języka polskiego	58 proc.	5-12 proc.	-
	Wyższe wykształcenie	46 proc.	50 proc.	23,1 proc.

Uwaga: Dane o wykształceniu wyższym w Polsce dotyczą ogółu ludności w wieku 13 lat i więcej.
Źródła: Kaczmarczyk (2022), NBP, GUS, IOM, OECD, Raport Mobilności Transgranicznej EWL

Fragment raportu Wpływ napływu migrantów z Ukrainy na polską gospodarkę. Podsumowanie stanu wiedzy, s. 12.

https://www.bgk.pl/files/public/Raporty/20250310_Wp%C5%82yw_imigrant%C3%B3w_z_Ukrainy_na_polsk%C4%85_gospodark%C4%99_FINAL.pdf

(dostęp 30.07.2025 r.).

Imigranci, którzy zdecydują się pozostać w Polsce w długim okresie mogą mieć wpływ również na sytuację demograficzną kraju. Polska, podobnie jak cała Europa, doświadcza obecnie niekorzystnych procesów demograficznych – spada dzietność, a prognozowany czas życia się wydłuża, co skutkuje tym, że europejskie społeczeństwa szybko się starzeją. Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi, rozumiany jako proporcja liczby osób w wieku poprodukcyjnym do liczby osób w wieku produkcyjnym, szybko rośnie. W przypadku Polski wynosił on 29 w 2013 r., a dekadę później wzrósł już do 40 (...). To oznacza, że na stu Polaków zdolnych do pracy przypada już 40 osób starszych. Ministerstwo Finansów szacuje, że do 2033 r. współczynnik wzrośnie do 45.

Jako receptę na problem starzejących się społeczeństw proponuje się rozwiązania, które mają wspierać dzietność i zachęcać osoby starsze do pozostania na rynku pracy, ale często wskazuje się również na konieczność zwiększenia liczby imigrantów przyjmowanych przez starzejące się państwa Europy. (...)

Z symulacji przeprowadzonych przez ZUS wynika, że aby zatrzymać wskaźnik obciążenia demograficznego na obecnym poziomie, liczba cudzoziemców obecnych w Polsce powinna wzrosnąć w ciągu najbliższych 10 lat o 2,6 mln osób w wieku produkcyjnym (około 265 tys. rocznie). W scenariuszu zakładającym spowolnienie tempa wzrostu wskaźnika o połowę liczba imigrantów, którzy powinni trafić do Polski, sięga 1,25 mln osób (wzrost o 100-180 tys. rocznie) (...).

Według danych z rejestru PESEL z lutego 2025 r. wśród uchodźców którzy znajdują się obecnie w Polsce, jest blisko 600 tys. osób w wieku produkcyjnym. Większość z nich przybyła do Polski na samym początku wojny, tempo napływu uchodźców w kolejnych miesiącach było już wyraźnie niższe. Perspektywa zwiększenia liczby migrantów z Ukrainy do 1,25 mln (a tym bardziej do 2,6mln) wydaje się obecnie mało realna.

Należy pamiętać, że nie wszyscy migranci, którzy przekroczyli granicę ukraińsko-polską, zamierzają pozostać nad Wisłą. Badania wskazują, że plan pozostania w Polsce na stałe ma 43 proc. uchodźców z Ukrainy. To jeden z najniższych wyników wśród jedenastu analizowanych państw – pozostanie w kraju badania planowało 70 proc. badanych ogółem (...). Bodźcem skłaniającym do pozostania w Polsce byłaby możliwość znalezienia satysfakcjonującej pracy, która zapewni migrantom utrzymanie. Osiągnięcie satysfakcji z pracy może utrudniać to, że obecnie połowa migrantów z Ukrainy wykonuje prace nieodpowiadające ich kwalifikacjom (...).

Wpływ napływu migrantów z Ukrainy na polską gospodarkę. Podsumowanie stanu wiedzy, Departament Badań i Analiz, marzec 2025, s. 20

https://www.bgk.pl/files/public/Raporty/20250310_Wp%C5%82yw_imigrant%C3%B3w_z_Ukrainy_na_polsk%C4%85_gospodark%C4%99_FINAL.pdf

(dostęp 30.07.2025 r.).

Polityka zarządzania wielokulturowością ma zwrotny wpływ na nastroje społeczne i oczekiwania społeczeństwa przyjmującego wobec imigrantów (...). To, czy i w jaki sposób Polska będzie prowadzić politykę integracji wobec uchodźców wojennych, z pewnością wpłynie na relacje polsko-ukraińskie. (...)

Bazując na wskaźnikach MIPEX (Migrant Integration Policy Index) i MPI (Multicultural Policy Index, Banting i Kymlicka, 2006–2012), należy podkreślić, że polityka integracyjna oznacza podejmowanie przez rząd aktywnych działań na rzecz włączania mniejszości etnicznych w życie społeczne i publiczne (...) przy jednoczesnym wspieraniu tych mniejszości w podtrzymywaniu własnego dziedzictwa kulturowego (...), a instytucje państwa ewoluują w taki sposób, aby pogodzić potrzeby wszystkich grup społecznych. Należy podkreślić, że zgodnie z tym podejściem imigranci przyjmują wartości publiczne obowiązujące i powszechnie podzielane w danym państwie, a więc przestrzegają obowiązujących praw i wartości demokratycznych. Co więcej, integracja jest procesem dwukierunkowym: nie chodzi bowiem o to, aby imigranci tylko dostosowali się do przyjmującej większości, a raczej o obopólny proces służący współistnieniu różnych grup etnicznych w sposób korzystny dla wszystkich.

Badania pokazują, że im wyższe wskaźniki MIPEX, tym imigranci: odczuwają większą przynależność ze społeczeństwem przyjmującym, mają wyższe zaufanie, deklarują niższą dyskryminację (...) i mniejszy jest rozdźwięk między płacami imigrantów i członków społeczeństwa przyjmującego (...). Integracja kosztuje, ale jej brak jest znacznie droższy. Kraje o najniższych współczynnikach MIPEX, takie jak Chiny, Rosja czy Arabia Saudyjska, to kraje, które nie prowadzą żadnej polityki integracyjnej, a imigranci często pozbawieni są podstawowych praw. W takich krajach imigranci postrzegani są jako obcy i zagrożenie, co skutkuje ksenofobią⁸, brakiem pozytywnych kontaktów kulturowych, brakiem integracji i społecznym wykluczeniem mniejszości.
(...)

Integracji nie należy mylić z asymilacją, która polega na działaniach zmierzających do całkowitego wchłonięcia grup mniejszościowych do głównego nurtu w taki sposób, żeby te ostatecznie zniknęły (zatem ich ciągłość kulturowa zostaje przzerwana, a wchłonięcie jest jedynym warunkiem akceptacji ich funkcjonowania w społeczeństwie). Asymilacja jest polityką przymusową, która, pomijając wszelkie obiektywne przesłanki na jej ekonomiczną i społeczną niekorzyść, byłaby w kontekście wojny Ukrainy o niepodległość, nie tylko nieetyczna, ale i skazana na całkowitą porażkę.

Maria Baran i Halina Grzymała Moszczyńska, Polityka integracyjna, W: W: Gościńska Polska 2022+.

Jak mądrze wesprzeć Polskę i Polaków w pomocy osobom uciekającym przed wojną w Ukrainie?, pod red. Macieja Bukowskiego i Macieja Duszczyka, Warszawa 2022, s. 107-108.

<https://wise-europa.eu/wp-content/uploads/2024/05/Raport-Gosciinna-Polska-2022.pdf>

(dostęp 31.07.2025 r.).

⁸ Ksenofobia – nieuzasadniona niechęć wobec obcych.

Bibliografia:

- Bukowski Maciej, Duszczyk Maciej (red.), Gościnna Polska 2022+. Jak mądrze wesprzeć Polskę i Polaków w pomocy osobom uciekającym przed wojną w Ukrainie?, Warszawa 2022 –
<https://wise-europa.eu/wp-content/uploads/2024/05/Raport-Goscinna-Polska-2022.pdf>
- Lesińska Magdalena, Okólski Marek (red.), 30 wykładów o migracjach, wyd. 2, Warszawa 2025.
- Szyszlak Elżbieta, Współczesne ruchy antyimigranckie w Polsce w kontekście kryzysu uchodźczego i migracyjnego. Zarys problematyki –
<https://www.studiapolitologiczne.pl/Wspolczesne-ruchy-antyimigracyjne-w-Polsce-nw-kontekscie-kryzysow-uchodzczego-ni,168531,0,1.html>
- Urząd do Spraw Cudzoziemców –
<https://www.gov.pl/web/udsc/urzed-do-spraw-cudzoziemcow>
- Wpływ napływu migrantów z Ukrainy na polską gospodarkę. Podsumowanie stanu wiedzy, Departament Badań i Analiz, marzec 2025 –
https://www.bgk.pl/files/public/Raporty/20250310_Wp%C5%82yw_imigrant%C3%B3w_z_Ukrainy_na_polsk%C4%85_gospodark%C4%99_FINAL.pdf

Patronat honorowy

